

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 60 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: IZKLJUČNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE iz Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-CHIARI (Brescia).

Izhaja vsak torek in petek

Zamena starih obrtnih listov

Po naredbi Visokega komisarja z dne 19. maja mora vsakdo, ki izvršuje trgovinski, industrijski ali rokodelski obrt po §§ 3., 23., 32. in 60. zakona o obrti v šestih mesecih vložiti pri pristojnem občenem upravnem oblastvu nekolkovano prošnjo za zameno starega obrtnega lista z novim.

Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine sporoča članstvu, da bo založilo obrazce prošnje za zamenjavo obrtnih listov.

V »Trgovskem listu« bo objavljeno, kdaj se dobe ti obrazci.

Kosmati pribitki pri prodaji suhe robe

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal odločbo, po kateri se odobruje pri prodaji lesnih izdelkov (suhe robe) v prodaji na debelo pribitek 10 odstotkov na nabavno ceno, pri prodaji na drobno pa pribitek 20 odstotkov. Kot nabavna cena se razume fakturna cena, ki mora biti v skladu s cenno, odobreno po Visokem komisariatu v Ljubljani, ter dejansko zakonito utemeljeni prevozní stroški ter mestna trošarina.

Prodajanje oblatov in čašic za sladoled

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino razglasa:

V okrožnici Splošnega ravnanstva za racionalizacijo, cene in statistiko živil Ministrstva za poljedelstvo in gozdove, št. 162 z dne 27. aprila t. l. se določa, da se ne smejo prodajati oblata in čašice za sladoled neposredno potrošnikom, ker je njih izdelava dovoljena le za prodajo sladoleda na drobno.

Oblati in čašice kakršne koli izdelave se smejo zato prodajati potrošnikom le s sladoledom in se ne smejo uporabljati v nobene druge namene.

Blagovni promet za Italijo priključena bivša jugoslovanska ozemlja

V »Trgovskem listu« z dne 18. maja smo objavili kr. ukaz z dne 19. aprila 1943-XXI, po katerem je treba imeti za uvoz blaga v bivša jugoslovanska ozemlja, priključena Italiji in za izvoz blaga s teh ozemelj posebno dovolitev. Nekateri so tolmačili ta ukaz tako, kakor da je treba imeti tudi za izvoz blaga v kraljevino Italijo tako dovolitev. To pa ni res, ker je treba takšne dovolitve le za izvoz blaga v inozemstvo.

Cene vina v španiji padajo

Neznaten promet na vinskem trgu ter izredno visoke zaloge še od lanske dobre trgatve so v zadnjem času močno vplivale v Španiji na ceno vin. V vseh važnih vinskih krajih je tendenca cen padajoča. Konsumna vina so padla v ceni za 20 do 25 odstotkov, cena sladkega mošta je padla celo za 40 odstotkov. Vina z znamko so mogla dosedaj še ohraniti svojo staro ceno. Ker pa so izgledi za letošnji trgatve zelo dobri, računajo strokovnjaki z novim padcem cen. Proizvajalci zato ponovno predlagajo vladi, da dovoli večje izvozne kontingente za vino, da ne bi cena vina preveč padla.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Številka 47.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25.52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Liubljana, petek 11. junia 1943-XXI

Cena posamezni številki 0*80

Kolektivno-pogodbena delavnost Zveze delodajalcev

V drugem delu svojega poročila je poročal predsednik Zveze delodajalcev o kolektivno-pogodbeni delavnosti Zveze ter med drugim navedel:

Tipična oblika sindikalne ureditve je kolektivna delovna pogodba, ki se sklepa v korist skupnosti, ne pa posameznikov. Kolektivna pogodba je podlaga za sklepanje sindikalnih pogodb ter ima normativen značaj.

Sedaj je že večina proizvajalnih panog zajeta v kolektivno-pogodbeno ureditev, za ostale panoge pa so pogajanja že v teku. Socialna ureditev pokrajine — temelj delovnega prava — se posrečeno izpopolnjuje s sistemom kolektivnih delovnih pogodb, ki prilagajujejo osnovna zakonska načela potrebam posameznih proizvajalnih strok ter pri tem upoštevajo njih posebni gospodarski in socialni položaj. Da so delodajalci imeli razumevanje za težavni položaj delavcev, se vidi iz tega, da je bilo le malo delovnih sporov. A tudi delavci so pokazali razumevanje za gospodarski položaj podjetij.

Ugotoviti moremo torej, je nadaljeval predsednik, da je novi sindikalno-korporativni sistem v trajnem napredovanju in da vedno bolj pronica v gospodarsko življenje pokrajine.

Pri proučevanju kolektivnih delovnih pogodb postavlja Zveza delodajalcev v prvi vrsti načelne smernice, ker je zadnja instanca za ta pogajanja. Čeprav ni zveza vodila pogajanj v tehničnem oziru, je vendar storila s proučevanjem načrtov pogodb in z vnosom potrebnih sprememb veliko delo. Zlasti pa je gledala na to, da so bile vse pogodbe v soglasju z zakonskimi predpisi. Tudi združenja so pomembno sodelovala pri sklepanju kolektivnih pogodb. Skupno je bilo v l. 1942. in 1943. sklenjenih 30 kolektivnih delovnih pogodb, ki veljajo za 3500 podjetij z 8000 delavci. Tu niso vključena kmetijska podjetja in kmetijski delavci. Statistika o sklenjenih kolektivnih delovnih pogodbah je naslednja:

v industriji:		število podjetij	število delavcev
1. kem. tovarna »Mostec«	1	209	
2. industrijske žage . . .	54	1147	
3. »Saturnus«	1	264	
4. industr. knjižigoveznice	4	56	
5. usnjarska industrija . .	6	251	
6. tekstilna industrija . .	14	741	
7. industr. nameščenci	280	620	
8. akcij. družba za kemično industrijo . . .	1	85	
9. Splošna maloželezn. silica družba	1	238	
Obrt:			
1. mizarji	388	212	
2. soboslikarji	87	80	
3. instalaterji	79	85	
4. kamnoseki	26	30	
5. modistke	52	82	
6. čevljarji	663	303	
7. damske krojačice . . .	331	297	
8. krojači	515	461	
9. knjižigovezi	23	45	
10. dimnikarji	41	45	
11. brivci, vlasuljarji . .	185	300	
12. vezilje	102	51	
13. tekstilni delavci . . .	8	10	
14. trgovine (Ljubljana) .	554	1904	

15. gostinski obrati . . .	100	500
16. denarni in zavarovalni zavodi	19	540

V zadnjih dveh mesecih je bilo predloženih Zvezi še 15 novih načrtov za kolektivne delovne pogodbe, za katere je v večini primerov že izdal Visoki komisariat potrebno pooblastilo. Predloženi so bili načrti: za živilsko industrijo, oblačilno industrijo (krojaško, stroka damskih krojačev in šivilj, čevljarska in modistovska stroka), soboslikarji in dekoraterji, prevozna industrija, gozdni delavci, kmetijski, vrtnarski delavci, rudarji, delavci na industrijskih žagah, tovarne kleja, delavci mestnih podjetij in fotografski delavci.

Ali je samoprežkrba Evrope mogoča?

O tem važnem vprašanju razpravlja v 3. številki »Übersee-Post« Hans Ditmar ter pravi med drugim:

Ce se razpravlja o vseevropskih vprašanjih, vzbuja največ zanimanja vprašanje, če more doseči Evropa glede živil samoprežkrbo. Kajti tudi v tej vojni je prežkrba prebivalstva z živili odločilna. V prejšnji svetovni vojni se je posrečilo nasprotnikom z blokado odločiti vojno v svojo korist, ker nad 700.000 ljudi je v Nemčiji umrlo zaradi pomanjkanja. V sedanjí vojni pa se je slika bistveno spremenila. Tako Italija ko Nemčija sta že v predvojni letih svojo kmetijsko proizvodnjo povečale, kolikor je to sploh bilo mogoče. To pa sta storili tudi v spoznanju, da je liberalno svetovno gospodarstvo krivo evropske odvisnosti glede živil. Namesto da bi potrebo po živilih krilo s povečanjem kmetijske proizvodnje, je liberalno gospodarstvo krilo primanjkujoča živila z nakupom v čezmorskih deželah, kjer so bili proizvajalni stroški tako nizki, da evropsko kmetijstvo s čezmorskimi pridelki sploh ni moglo konkurirati. Posledica tega je bila, da je ena agrarna kriza sledila drugi. Ni pač bilo evropskega mišljenja.

Ta razvoj je splošno znan, treba pa je nanj spomniti, da se spozna pot, ki jo mora Evropa nastopiti, da doseže ozdravljenje svojega kmetijstva in samoprežkrbe glede živil. Treba je v ta namen mobilizirati vse rezerve proizvodnje in v vseh evropskih deželah doseči večjo proizvodnjo. To je na vsak način mogoče, če se upošteva ekstenzivno kmetijstvo jugovzhodnih dežel ter zaostanost francoskega kmetijstva, ki je posledica napačne francoske kolonialne politike. V deželah, kjer je že sedaj proizvodnja visoka, je seveda težko to še povečati. Kajti hektarski donosi so odvisni od zemeljskih in klimatičnih razmer, od uporabe pravih semen, od metod pridelovanja ter od gnojenja. Visoki donosi so dosegljivi le, če vsi ti činitelji sodelujejo. Kljub temu pa se morejo doseči zelo veliki uspehi, če se primerjajo povprečni hektarski donosi posameznih evropskih dežel.

Število sporov je bilo neznatno in samo v treh primerih je morala uvesti Inšpekcija dela razsodiščno postopanje.

Kolektivno-pogodbena ureditev delovnih odnosov je zavzela v pokrajini širok razmah ter je danes že premagano stališče, da je ureditev delovnih odnosov prepuščena samo zasebnemu pravu. Premagano je tudi stališče, naj ureja gospodarsko življenje liberalizem, kot glasnik svobodnega tekmovanja proizvajalnih sil. Danes smo v dobi, ko se vse bolj razvija sindikalna ureditev, ki se kaže v sklepanju kolektivnih delovnih pogodb in ki stremi k najvišjemu cilju: k pravični ureditvi sožitja vseh razredov.

Tako se je pridelalo žita (rž, pšenica, ječmen, oves, koruza) na hektar v:

Danski 26,5 stota, Belgiji 25,5, Nizozemski 24,8, Švedski 20,6, v Nemčiji 20,1, Norveški 19,8, Italiji 17,0, Finski 15,6, Madžarski 15,3, Franciji 14,2, bivši Jugoslaviji 13,2, Bolgarski 12,7, baltičskih državah 11,8, bivši Poljski 10,9, Romuniji 10,1, Španiji 10,0 in Grčiji 9,0 stota. Povprečno se je torej v evropskih deželah pridelalo le 14,1 stota, dočim v Danski 26,5 stota. Za nemškim pridelkom, ki ni bil najvišji, je povprečni evropski donos zaostal za 30 odstotkov.

Da se poveča proizvodnja, se mora uvesti v zaostalih deželah moderno kmetijstvo. V večji meri se morajo uporabljati stroji, zboljšati pa se mora tudi pridelovanje samo in zemljo je treba bolj gnojiti. Od 1,6 milijona ton čistega dušika, ki se je pred vojno na leto proizvajal v Evropi, so se porabile skoraj tri četrtine samo v Nemčiji in severozapadnih evropskih deželah. Ze samo iz tega se vidi, kako bi se mogla povečati kmetijska proizvodnja v drugih deželah. Ko bodo zopet razmere normalne, se bo proizvodnja umetnih gnojil dvignila za najmanj 50%. Z uporabo racionalnega obdelovanja zemlje bo mogoče doseči mnogo večje donose in tako bo dosti zemlje na razpolago za gojitev oljnatih rastlin, s katerimi se bo mogla zamašiti vrzel v evropski oskrbi z maščobami.

Kaj manjka Evropi glede živil?

Iz proučevanj strokovnjaka Mielcka v reviji »Berichte der Landwirtschaft« sledi: Kontinentalna Evropa uvaža 8,8 milijona ton žita in krije lastno potrebo do 94 odstotkov. Potrebo na stročnicah krije Evropa do 96%, sladkorja do 95%, največ pa mora uvoziti oljnatih pogač. Glede mesa, masti, surovega masla, jaje in sira ima Evropa 555.000 ton presečka, ki pa se doseže le z uvozom krmil. Svojo potrebo na rastlinskih oljih je mogla kriti Evropa samo do 36%. Pri presojanju celotnega evropskega položaja glede gospodarstva z mastjo je položaj Evrope

neugoden, ker more kriti samo 67% svoje potrebe.

Da se krije primanjkljaj na žitu, bi zadostovalo, če se poveča hektarski donos v deželah, ki pridelajo manj ko Nemčija, samo za 2 stota na ha. Da je to dosegljivo, so povedale prej navedene številke dovolj jasno. Če bi se pa večja površina zemlje porabila za gojitev oljnatih rastlin, potem bi se primanjkljaj žita povečal.

Primanjkljaj v oljnatih rastlinah in maščobah bi se mogel nadomestiti z večjo proizvodnjo surovega masla. V Nizozemski, Danski, Belgiji, Švici in Švedski daje krava povprečno na leto 3000 litrov mleka, v Nemčiji 2500, v Finski 2150, v vseh drugih državah pa pod 2000 in v Bolgarski celo samo 800 litrov mleka. Povprečno torej v vseh deželah razen zapadnih 1600 litrov mleka. Proizvodnja mleka bi se torej mogla znatno povečati.

Ostale potrebne količine masti in olja bi se mogle dobiti s povečanjem površine oljnatih rastlin za 2,5 milijona hektarjev. Tudi uvoz oljnatih semen iz Afrike bi se moral povečati. Oljnatih pogač za živilo bi se mogle dobiti v večji gojitvi oljnatih rastlin ter v Rusiji.

Na vsak način je jasno, da je samoprežkrba Evrope z živili mogoča. Pogoj pa je ozko sodelovanje evropskih narodov, da bi se proizvodnja posameznih dežel prilagodila oni v drugih deželah. Nemčija je na to pot že krenila, ko je sklenila razne kmetijske pogodbe z mnogimi državami Jugovzhoda. Osnovna misel teh pogodb je dolgoročno načrtno gospodarstvo z določenimi pogodbami o višini posevkov, deloma izpopolnjeno z obveznim odjemom pridelkov ter z obvezno pomočjo pri pridelovanju zemlje. Uspeh tega sodelovanja je, da so postale agrarne jugovzhodne dežele odporne proti krizi in da se je njih proizvodnja povečala.

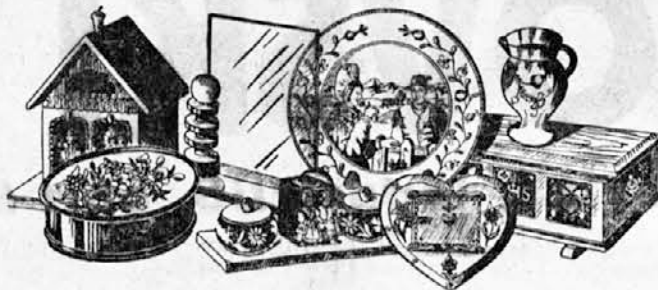
Dobro stanje slovaške industrije

Po poročilu bančnega sveta Slovaške narodne banke z dne 20. maja obratujejo sedaj slovaške celulozne tovarne s polnim izkoriščanjem svoje kapacitete. Isto velja za tovarne, ki proizvajajo umetna tkiva. Te delajo v prvi vrsti za kritje domače potrebe in samo presežki proizvodnje se izvažajo v inozemstvo za kompenzacijske dobave potrebnih surovin in strojev. Zaposlitev slovaške cementne industrije narašča, ker so se zlasti domača naročila povečala. Opekarne, katerih proizvodnja je bila zaradi pomanjkanja delovnih sil nekoliko ovirana, imajo naročila za mesece naprej. Podjetja za lesno destilacijo so dobro zaposlena. V kovinski industriji se položaj ni nič izpremenil. Izvoz kovinskih izdelkov je primeroma majhen.

Carinske olajšave za uvoz hrvatskih vin

Še ta mesec se začne med Slovaško in Hrvatsko pogajanja, pri katerih se bo zlasti govorilo o znižanju uvozne carine za hrvatska vina. Ta olajšava je bila dovoljena že pri pogodbí iz l. 1940., a so se pri carinjenju pokazale nekatere tehnične težave, ki se naj pri sedanjih pogajanjih odpravijo.

Iz lesa spominčke,
skrinjice naše
Vam le Vavpetič
izdela po domače

J. VAVPETIČ
LJUBLJANA
CIRIL-METODOVA ULICA 35
(PREJ TYRŠEVA CESTA)

Iz italijanskega gospodarstva

Regulacije velikih italijanskih rek se nadaljujejo tudi v vojni, seveda pa le najvažnejše. Tako se regulira reka Pad med izlivom Adde in Mincia, da bo reka plovna za ladje s 600 brt nosilnosti. Stroški za ta regulacijska dela so proračunani na 13 milijonov lir. Za kasnejša dela je predvidenih 30 milijonov lir. V zvezi s temi deli je tudi naprava plovnega prekopa Milan-Cremona in rečnih pristanišč v Milanu in Cremoni, za kar bo treba 600 milijonov lir. V srednji Italiji je zlasti nujna regulacija reke Arno, da se obvaruje Pisa pred povodnjami. Tudi regulacija Tibere na ozemlju mesta Rima se nadaljuje. Sedaj se pogloblje in razširja pristanišče v St. Paolo, da bo moglo ob povodnjih služiti kot zajezitev reke. Stroški za ta dela so proračunani na 22 milijonov lir. Na Tiberi se tudi dela pri Miglianu pristanišče za vodna letala in to pristanišče bo ustrezalo najmodernejšim zahtevam.

Banca Nazionale del Lavoro, ki je bila ustanovljena na pobudo Duceja, pripravlja ustanovitev več svojih podružnic v inozemstvu. Te podružnice naj olajšajo italijansko zunanjo trgovino. Predvsem se bošta ustanovili podružnici v Stockholmu in Sofiji. Glavna naloga podružnice v Sofiji bo, da spravi znova v tek italijansko bolgarsko blagovno izmenjavo, ki je v zadnjem času nekoliko zastala.

Koncentracija v italijanskem bančništvu se nadaljuje. Število samostojnih bank je padlo od 979 v l. 1926, na 394 v l. 1942. Istočasno je padlo število hranilnic od 202 na 79. Zaradi fuzije številnih denarnih zavodov se je omogočilo mnogo bolj racionalno poslovanje denarnih zavodov.

Ovčarstvo je bilo v Italiji vedno močno razvito. L. 1881. so našli v Italiji 8,6 milijona ovac. L. 1909. pa 11,2, ob koncu svetovne vojne pa 11,3 milijona ovac. Kasneje je pa zaradi pospeševanja kmetijske proizvodnje padlo število ovac na 8,9 milijona, nato pa se je začela ovčereja zaradi oskrbe tekstilne industrije z volno znova pospeševati in je naraslo l. 1940. število ovac na 10 milijonov. Posledica tega je bila, da se je povečala oddaja volne od 10 na 12,5 milijona kilogramov v l. 1940. Kasneje se je oddaja volne še povečala. Istočasno pa se je zboljšala tudi kakovost oddane volne. Industriji pa se je medtem posrečilo, da je mogla uspešno uporabljati tudi slabšo volno, zlasti z mešanjem z drugimi vlakni. Potreba vlaken je zaradi tega padla od 40 na 30 odstotkov celotne potrebe in je mogla volnena industrija kriti 70 odstotkov vse potrebe z drugimi vlakni. Italija je s tem dosegla popolno samopreskrbo glede predelave volne. Sedaj se dela zlasti na to, da se zboljša s križanjem kakovost domače volne in doseže večji donos od vsake živali.

Hrvatska pospešuje industrijo svile

Proizvodnja svile je bila v bivši Jugoslaviji v stalnem nazadovanju, ker so bili proizvodni stroški tako visoki, da je bila vsaka konkurenca z inozemstvom nemogoča. Država pa je prepozno začela podpirati svileno industrijo. Posledica vsega tega je bila, da se je gojitev sviloprejk omejila na one kraje, kjer so bili primerni obrati za predelovanje svile. V glavnem so bili takšni obrati v Bački in Banatu. Po l. 1941. se je položaj spremenil in povpraševanje po svili je močno naraslo, poleg tega pa so se začeli zanimati za to stvar tudi Nemci. Zato so bili izdani razni ukrepi za večjo gojitev sviloprejk v Srbiji in Banatu in dosegli so se tudi lepi uspehi.

Podoben razvoj se pripravlja sedaj na Hrvaškem. Po poročilih hrvatskih listov segajo prvi začetki sviloprejšstva na Hrvaškem v l. 1900. Pobuda za to gojitev je prišla iz Madžarske. L. 1907. se je zavzela za sviloprejšstvo takratna hrvatska deželna vlada. L. 1912. pa sta bila oba zavoda za odmotavanje kokonov v Zagrebu in Osijeku dana v zakup dvema denarnima zavodoma. To se je storilo, ker se je mislilo, da bo zasebna iniciativa dosegla večje uspehe. L. 1918/19. pa so se zopet vrnili na sistem državne uprave.

Po razpoložljivih podatkih se je pridobilo l. 1907. na ozemlju sedanje Hrvatske skupno 255.000 kg kokonov, l. 1909. celo 320.000 kg.

Med svetovno vojno se je sviloprejšstvo zelo zanemarilo, vendar pa so se pozneje stvari toliko popravile, da se je l. 1925. znova pridobilo 160.000 kg kokonov. Od tedaj pa je vedno bolj učinkovala konkurenca iz inozemstva, ki se je kasneje zaradi gospodarske krize še poostila. Hrvatski proizvajalec je zato posvetil svoje delo in čas drugim panogam. Posledica tega je bila, da je bilo ob ustanovitvi nove hrvatske države samo še v Osijeku podjetje za odmotavanje kokonov. Drugi obrati v Zagrebu, Mitrovici in Mostarju so se opustili že prej. Število murv je istočasno padlo od 140.000 na 100.000. Strokovnega delavstva ni bilo skoraj nič več.

Generalni direkciji za kmetijstvo se je sedaj posrečilo, da je mogla za 3,5 milijona kun znova postaviti v obrat osiješko podjetje, da je dobila zadosti jajčec sviloprejk iz inozemstva ter da je mogla državni inšpektorat v Osijeku založiti z vsem, kar je potrebno za obnovo hrvatskega sviloprejšstva. Prevezemna cena za kokone je bila določena v višini 350 kun za prvovrstne, 250 za drugo in 100 kun za tretjevrstne kokone. Proizvajalcem je bila nadalje priznana pravica, da smejo brezplačno trgati listje murv, ki rastejo ob cestah. Poleg tega pa se je uvedla močna propaganda za gojitev sviloprejk, in sicer tudi že v ljudskih šolah.

Razvoj industrije v Srbiji

Prva tovarna se je v Srbiji ustanovila šele l. 1850. Kmalu nato so se ustanovile še druge tovarne, ki so v glavnem predelovale kmetijske proizvode. Tako so se postavili parni mlini, sladkorne tovarne, žganjarne in končno tudi tekstilna podjetja. Zaradi pomanjkanja večjih kapitalov in majhnega zanimanja inozemstva za srbsko deželo se je rudarstvo navzlic ugodnim naravnim pogojem razvilo šele pozno. Prvi železni rudnik je začel obratovati šele l. 1847. Se v l. 1881. je bilo v Srbiji samo 22 industrijskih podjetij. Ščasoma se je posrečilo vzgojiti strokovno izvežbane delavce in zbuditi zanimanje inozemskih kapitalistov za Srbijo. Hkrati so se zboljšale tudi prometne razmere. Industrializacija Srbije se je začela razvijati v pospešenem tempu in l. 1910. je bilo v Srbiji že 565 podjetij, ki so skupno imela 24.000 konjskih sil in zaposlovala 16.000 delavcev. Glavnice teh podjetij so znašale 82 milijonov zlatih frankov. Vrednost vseh industrijskih proizvodov teh podjetij je v tem času dosegla 74 milijonov predvojnih dinarjev. Se vedno pa je bila Srbija tipična agrarna dežela, vendar pa je postal vpliv industrije vedno večji, posebno po carinski vojni z Av-

stro-Ogrsko. Takrat so se uvedle tudi zaščitne carine, ki so bile v korist celi vrsti industrij. Po vojni se je industrializacija zelo povečala, toda v Srbiji ne v tej meri, kakor na drugem ozemlju bivše Jugoslavije. Vseh industrijskih podjetij na ozemlju sedanje Srbije je bilo ob izbruhu sedanje vojne 718, v katera je bilo investirano 2853 milijonov dinarjev. Od vseh jugoslovanskih industrijskih podjetij jih je bilo le 16,87 odstotka v Srbiji.

Porast industrijskega aparata, ki je bil posledica tudi večjih čistih breznačrtne industrijske politike, je bil dostikrat v škodo drugim gospodarskim panogam, zlasti kmetijstvu. Danes se mora boriti srbska industrija z raznimi težkočami, ki so deloma posledica vojne. Tu treba omeniti pichlost surovin, da se morajo industrije zatekat k domačim surovinam. Zelo težko se nadalje nabavljajo stroji. Vendar pa se more reči, da ima pretežna večina srbskih industrijskih podjetij zdravo podlago. Po mnenju pristojnih krogov ne pride umetno pospeševanje industrializacije več v poštev, temveč se mora industrija razvijati v organski harmoniji z drugimi gospodarskimi panogami.

V zadnjih dveh letih se je z dobro vodenim kmetijstvom doseglo, da so se kaotične razmere nehale in da se je začelo izvajati dobro premišljeno obnovitveno delo. S tem so se dosegli ne samo dobri pogoji za prehrano prebivalstva,

temveč tudi uspešen razvoj onih industrijskih panog, ki predelujejo živalske in rastlinske domače surovine. Posebno lep razvoj pa se še obeta srbskemu rudarstvu, ki se more opreti na velika naravna bogastva Srbije na rudah.

Denarništvo in zavarovalstvo

Diskusija o valutnih povojnih problemih

Zadnji »Südost-Echo« ponatisuje članek londonskega lista »Times« o sporu, ki je nastal med Londonom in Washingtonom zaradi Keynesovega predloga o ureditvi valutnega vprašanja po vojni. Dunajski list piše: »USA bi neizogibno dobile, je dejal član spodnje zbornice Sir A. Belt v debati, gospodarsko in finančno nadoblast, če je že niso dosegle. Zato je brez vsakega haska delati predloge o gospodarskih vprašanjih, če se ne upoštevajo ameriški interesi. Istočasno pa so brez dvoma dani boljši izgledi, ko že leta ne, da bi se prišlo v mednarodnih vprašanjih do sporazuma, če se upošteva mišljenje, ki ga ima vsak Amerikaneec ali po svojem rojstvu ali pa po svojem temperamentu. Oba povojna valutna predloga »unitas« (ameriški) in »bancor« (angleški) hočeta v prvi vrsti odpraviti denarno zamenjalne težave med državami in osvoboditi svetovno trgovino. Britanska metoda je bolj pozitivna, ker ustvarja uvozne kredite in hoče, da se trgovina po vojni popravi s čim manjšimi ovirami. Amerikanski sedanji predlog pa je za večino držav nemogoč, ker se od njih zahteva, da od vsega začetka dajo velike vsote na razpolago. Oba načrta slonita na metodah, ki so se uvedle po borznem polomu v l. 1931. Noben načrt pa ne more premagati napak te metode, dokler v medvojnem času še nadalje veljajo finančne prakse, kakor se jih poslužujejo mnoge države. Takratni dogodki so še v dobrem spominu in svarilo je dovolj jasno. Da ga razumejo tudi največje finančne in trgovinske sile, dokazujejo ravno oba predloga. Nato pa je odgovoril poslanec M. Ste-

phen iz Glasgowa, da je po njegovem mnenju stališče tako britanske ko ameriške vlade popolnoma napačno. Po njegovem mnenju ni toliko potrebno poskusiti, da se uvede nov mednarodni denarni sistem, temveč je mnogo bolj potrebno, da se sklenejo takšni mednarodni dogovori, ki bodo zagotovili, da se bodo surovinski viri resnično razdelili na pravični podlagi vsem.«

Obča kreditna banka v Zagrebu je imela lani pri glavnici 40 milijonov kun 2,89 milijona kun čistega dobička. S prenosom iz prejšnjega leta se dobiček zviša na 6,6 milijona kun.

Finski finančni minister je predložil parlamentu zakonski načrt o žigosanju bankovcev. S tem ukrepom naj se doseže zmanjšanje denarnega obtoka. Nadalje je predložil zakonski načrt o izdaji obveznih vojnih posojil.

Konkurenca madžarskih konservnih tovarn

Madžarske konzervne tovarne preživljajo sedaj visoko konjunkturo, zlasti za boljše vrste konserv. Tako so bile n. pr. pokupljene vse zaloge beluš in finega zelenega graha, da plačajo danes konzervne tovarne za fine vrste beluš vsako ceno. Posledica tega je, da so cene na budimpeštanskem živilskem trgu močno narasle. Trenutno vodijo madžarske konzervne tovarne pogajanja s finančnim ministrstvom, da se jim dodele za sadno sezono zadostne količine sladkorja, da bi mogle izdelati zadosti sadnih konserv. Kakor se poroča, ne bodo imela ta pogajanja za sladkorne tovarne popoln uspeh ter se nameravajo sladkorni kontingenti znižati, ker so zaloge sadnih konserv še velike.

Umrla je naša članica

Marija Ilovar
trgovka

Skupna nabavna in prodajna zadruga

r. z. z. o. z.

Ljubljana, 10. junija 1943.

že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova 2

Telefon št. 22-72.

trikotaja in pletenine

PERILO, BLUZE, SRAJCE ZA DAME IN GOSPODE V MAKO, SVILENEM IN VOLNENEM PREDIVU, JOPICE, PULOVERJI, SVITERJI, JERSEY-OBLEKE, MODNI, ŠPORTNI DRESI, PIJAME ITD.

F. KOS LJUBLJANA
Židovska ulica št. 5

Skupna nabavna in prodajna zadruga

r. z. z. o. z.

Pisarna — skladišče

Ljubljana

Bleiweisova c. št. 12

Praktično knjigovodstvo

S sodelovanjem com. Ivana Čuka je izdal ing. com. Oskar Smrtnik obsežno knjigo »Praktično knjigovodstvo«, ki je namenjena tako samoukom kakor tudi strokovnjakom. V predgovoru pravi avtor, da je namen te knjige povezati knjigovodstvo in vse druge komercialne predmete tako s prakso, da nastane iz vsega celota, kar bi olajšalo vsakomur delo.

Vsebinska knjige je zelo obsežna ter ima naslednja poglavja: Dvojno knjigovodstvo s posebnim ozirom na italijansko knjigovodstvo, američansko knjigovodstvo, obrtno knjigovodstvo, industrijsko knjigovodstvo, komisija in konsignacija, enostavno knjigovodstvo, kartotečno knjigovodstvo, družbeno knjigovodstvo, javna trgovska družba, komanditna družba, komanditna družba na delnice, delniška družba in družba z omejenim zavezo.

V knjigi so tudi pojasnjene glavne računске operacije ter so podana tolmačenja raznih trgovinsko-gospodarskih vprašanj, kakor menice, čeki, delnice, itd. Posebnost knjige je, da je vse, kar spada h knjigovodskim knjigam

tiskano na belem papirju, vsa tolmačenja in pojasnila pa so tiskana na rumenem papirju.

Knjiga ima 168 strani in več prilog. Velja broširana lir 68.—, vezana v polplatno 78.—, v platno pa 85.— lir ter se naroča pri: ing. O. Smrtniku, Celovška c. 14. Knjigo priporočamo.

Gospodarske vesti

Mestna občina v Zagrebu je zvišala trošarino na vino in druge alkoholne pijače. Za vino v sodih se je zvišala trošarina do 10, v steklenicah do 18, za fina namizna vina do 32 in za peneča vina do 120 kun za liter.

Nemško-hrvatska pogodba o malem obmejnem prometu je bila v Berlinu ratificirana 4. maja.

Vodenje gospodarske skupnosti za trgovino z živalskimi proizvodi in živino je bilo na Hrvaškem na novo organizirano. Vodstvo ni več v rokah komisarjev, temveč osrednjega upravnega odbora in nadzorstva. Upajo, da bodo sedaj kmetje bolj pripravljeni oddajati svoje proizvode.

Po poročilu generalne direkcije za javna dela v Zagrebu se je izdalo v l. 1942 za javna poslopja in prezidave 870 milijonov kun. Od tega odpade na stavbe gospodarskega značaja 226, na šolska po-

slopja 160, na bolnišnice in ambulanse 76 in na poštna poslopja 60 milijonov kun.

Da se pospeši dvig blaga iz carinskih skladišč v beograjskem savskem pristanišču, se bo ležarina po določenem kratkem roku znatno zvišala. Nova obrežna skladišča so sedaj tako prenapolnjena, da je bilo zvišanje ležarine nujno.

Nakup in prodaja kmetijskih nepremičnin sta v Srbiji prepovedana, če odsvojitve predhodno ne odobri generalni pooblaščenec za gospodarstvo.

AROMATIZIRANA JEDILNA SODA — Proizvod Laboratorija Žika.

V Srbiji nameravajo združiti vse ladijske družbe in ladijske lastnike v obveznem združenju, ki naj bi s sodelovanjem komisarja za cene določalo prevozne pristojbine.

Na Bolgarskem se je ustanovila vodovodna zadruga, ki hoče 34 vasi s skupno 50.000 prebivalci oskrbeti z vodo. Za ta dela je na razpolago 20 milijonov levov.

Tudi v Romuniji so skrajšali rok za ležarine prosto blago. Namesto 15 oz. 30 dni je sedaj blago samo 5 dni ležarine prosto, v pristanišču Giurgiu celo samo dva dni. O podobnem ukrepu poročajo tudi iz Bolgarske. Da se omili pomanjkanje vagonov, je odredil železniški minister, da se v bodoče pobirajo posebne kazenske pristojbine, če se blago ne bi v predpisanem roku spravilo iz carinskih skladišč.

Romunska generalna direkcija

za cestna dela je investirala v letih 1930 do 1942 za nove ceste in popravilo starih 17 milijard lejev. Polovico vseh teh izdatkov je bilo storjenih v zadnjih dveh letih. Skupno se je napravilo 1060 km novih cest, popolnoma novih 1755 kilometrov, popravilo 1385 km starih cest in sezidalo 32 km cestnih mostov.

Velesejma v Smirni, ki bo odprt v avgustu, se udeležijo tudi naslednje države: Italija, Nemčija, Madžarska, Bolgarska, Anglija, Amerika in Iran.

Turška trgovinska delegacija je odpotovala v Švico, da se pogodi zaradi nove trgovinske pogodbe, ker bo sedanja v kratkem potekla.

Ker so cene za moko v Carigradu silno narasle, da je veljal kilogram moke že 1.20 turškega funta, je turška vlada prepovedala prosto prodajo moke v Carigradu.

Proizvodnja piva je na Slovaškem v prvih treh letošnjih mesecih znašala 150.000 hl proti 96.000 hektolitrom v lanskih prvih treh mesecih.

ACITRON — Vam nadomesti sveže citrone. Proizvod Laboratorija Žika.

V Španiji so na novo uredili oddajo pšenice. Obvezna kvota se je za kmetovalce znižala, za prostovoljne dodatne oddaje pa se je premijala zvišala.

Švicarski uvoz je znašal v prvem četrtletju 1943 samo še 54 odstotkov obsega v l. 1938. Nazadovanje

oskrbe s surovinami je sicer nekaj vplivalo na stanje zaposlitve, vendar je to še zadovoljivo.

Število inozemskih gostov v švicarskih hotelih je padlo od 1 milijona v l. 1939 na 120.000 v l. 1942.

Švedski parlament je odobril novo zvišanje alkoholnega davka.

Mezde na Slovaškem že dalj časa niso bile enotno urejene. Pristojne oblasti so zaradi tega za mnoge stroke uredile mezde, tako za stavbeno stroko, za žage, kovinsko obrt in za skladišča. Tudi za kmetijske delavce, in sicer tako za sezonske ko za žetvene, so se mezde zvišale.

Gospodarska pogajanja med Egiptom, Irakom in Iranom, ki naj bi omogočila živahnejšo blagovno izmenjavo med temi državami, so se končala brezuspešno. S tem so propadle od Anglije nujno zahtevane dobave iz Iraka in Egipta v živilih in tekstilnem blagu za Iran.

Krema za nego otrok
BABY-KOL

Mr. Ph. J. Kolář

dobi se v vseh lekarnah
in drogerijah

IVAN JELAČIN • LJUBLJANA

veletrgovina s kolonialnim in špecerijskim blagom

„Magra“ St. Schöberl

lesna industrija, tovarna igrač
izdeluje vse lesne izdelke

Ljubljana, Šmartinska cesta št. 10

OKVIRJE izdeluje specialist
Wolfova 4 KLEIN

—IVAN OBLAK
TRGOVINA IN GOSTILNA
LJUBLJANA, GLINŠKA UL. 8

Učiteljska tiskarna d. d.
LJUBLJANA

priporoča svojo tiskarno, knjigarno, knjigovoznico in kopirnico

„MERKUR“, tovarna mila in kemičnih izdelkov
NUDI: LJUBLJANA, STARI TRG 17
„ANITA“ ROŽNO VODO
„ANITA“ ROŽNO MLEKO
„ANITA“ KREMO ZA OBRAZ
„ANITA“ ZOBNO KREMO
„MUSKIN“ MUHOLOVCE ITD.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA ŠT. 50

Telefoni: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84

Brzobjavni naslov: Kredit Ljubljana

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic, kuponov, nakazila doma in v tujino, safe-deposits itd.

Restavracija Grand hotela Union priporoča se restavrater
Matija Karba

**Modna konfekcija
za dame in gospode**

FRAN LUKIČ

**Ljubljana
Štritarjeva ulica 9**

Vesele binkošne praznike

želi svojim cenjenim odjemalcem
tvrdka

FR. BRCAR - Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 35

Okvirjenje slik, goble-
nov in fotografij

IVAN GAMBERGER

Ljubljana, Kolodvorska 18

Stražisar Avgust

trgovina z železnino

LJUBLJANA

Ulica Arielle Rea 2 - Tel. 40-60

**Elektrotehnično podjetje
BOGATAJ IVAN**

KONGRESNI TRG 19 (poleg nunske cerkve)

Izvršuje vse električne instalacije in popravila. — Trgovina in zaloga
vseh vrst instalacijskega materiala. Strokovno in solidno delo,
nizke cene! **Telefon 20-03**

„Florida“

porcelan krema z vi-
tamin in hormoni Vam
hrani in napravi lepo
poli. Pri sončenju Vas
obvaruje Florida krema
peg in opsklin, pri tem
pa dosežete krasno,
zagorelo poli. Dobi se
povsod.

„Manon“

rokavice - nogavice - trikotaža

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica 8

Janez Zorman

trgovina z moko in
mešanim blagom

Ljubljana, Stari trg 32

TELEFON 26-37

Otroške vozičke

globoke in športne, zopet dobite v lepi
izbiri, domače izdelave, pri tvrdki:

„TRIBUNA“ — Lazar Ferdo
KARLOVŠKA CESTA ŠTEV. 4

ANTON MERKUN

Trgovina z usnjem Ljubljana

Priporočila se:
Krojaški salon

„Moda“

Ljubljana

Resljeva cesta 8

Priporočila se:

„Železnina Koutny“ - Černe Jože

LJUBLJANA, Celovška cesta št. 59

F. Kollmann

zaloga stekla in porcelana

LJUBLJANA

Priporočila se:

Kocutar Anica

trgovina s čevlji

Ljubljana, Bleiweisova 14

PRIPOROČILA SE:

ANTON AJFEŽ
urar

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 14

Kopališče pri Slonu

je odprto:

Pršna kopel za uporabo bazena za moške vsak torek
od 1/2 8. ure do 1/2 19. ure.

Kadna kopel vsak dan razen ponedeljka.

Parna kopel vsako sredo, četrtek, petek, soboto in
nedeljo dopoldne.

Josip Stupica

Autoličarstvo - autogaraža

Trgovina avtomobilov

Gumizastopstvo „Pirelli“

LJUBLJANA

Slomškova ul. 6 Telefon 28-26

LEOPOLD PAULIČ

zastopstvo ŠKODOVIH zavodov

Ves elektrotehnični material
v najboljši izvedbi in veliki
izberi stalno na zalogi

G R O M
ŠPEDIČIJA

LJUBLJANA, Cesta Soške divizije 14/I.

NASLOV BRZOJAVKAM: „GROM“ — TELEFON INTERURBAN ST. 24-54

Zastopstva v vseh večjih mestih v tu- in inozemstvu. —
Zastopniki družbe spalnih vozov S. O. E. za ekspresne po-
šiljke. — Vse potrebne informacije brezplačno

V. A. JANEŠ

LJUBLJANA

ULICA 3. MAJA

HRVATSKA DEŽELNA BANKA D. D., podružnica Ljubljana

CENTRALA V ZAGREBU

Podružnice: Beograd, Crikvenica, Karlovac, Ujvidek, Osijek, Sušak, Zemun

Delniška glavnica: Kn 100,000.000—

Rezerve cca: Kn 30,000.000—

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje!